

بخش آموزش رسانه تفریحی سنتر

کلیک کنید www.tafrihicenter.ir/edu

 نمونه سوال گام به گام

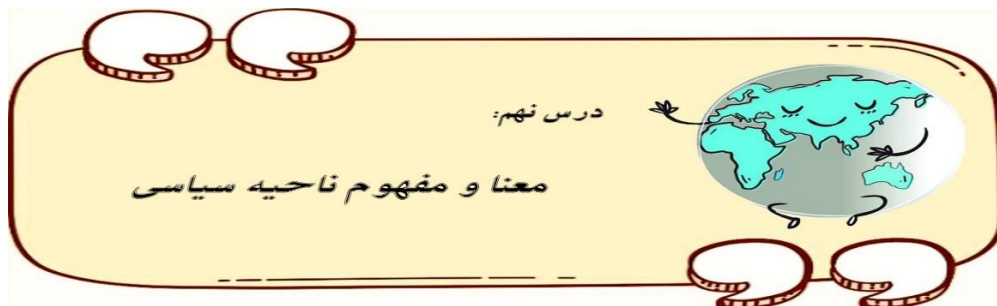
 امتحان نهایی جزوه

 دانلود آزمون های آزمایشی

متوسطه اول : هفتم ... هشتم ... نهم

متوسطه دوم : دهم ... یازدهم ... دوازدهم

www.tafrihicenter.ir

فصل دوم و سوم ← آشنایی با نواحی: (۱) طبیعی (۲) فرهنگی (۳) اقتصادی

فصل چهارم ← آشنایی با نواحی سیاسی

برای درک مطلب اصلی درس، به مثال زیر توجه کنید:

• قلمرو و وسعت مدرسه ○ موقعیت مدرسه نسبت به جهت های اصلی (موقعیت ریاضی) و پدیده های اطراف (موقعیت نسبی).	فضای جغرافیایی	ارکان اصلی مدرسه
• جمعیت و روابط اجتماعی بین افراد ○ شامل دانش آموزان و کارکنان آن مانند: مدیر، معاونان، معلمان و ... که روابط متقابل دارند.	ساختار انسانی	
• اداره ی مدرسه توسط مدیر و معاونان و با همکاری انجمن اولیا و مربیان	نظام مدیریت (ساختار سازمانی)	

وظایف مهم نظام مدیریت مدرسه در جهت تحقق اهداف:

۱. **تنظیم امور فضا:** مدیریت مدرسه امور مربوط به فضای مدرسه را اداره می کند؛ مانند: دیوارکشی مناسب، نصب

در برای ورود و خروج ایمن، چگونگی اختصاص یافتن فضا به کلاس ها، کتابخانه و ...

۲. **تنظیم روابط سازه ی انسانی:** شامل نظارت مدیر بر روابط اجتماعی میان دانش آموزان باهم و با کارکنان

برای رعایت نظم و مقررات و حفظ حقوق و مسئولیت ها

۳. **تنظیم امور مدرسه با خارج از آن:** ارتباط مدیر مدرسه با اداره آموزش و پرورش ناحیه (دریافت بخش نامه ها و گزارش وضعیت دانش آموزان و ...) سایر مدارس (در زمینه مسابقات ورزشی، انجام آزمون و ...) نهادها و مراکز مختلف جهت انجام امور مربوط به امنیت، آب، برق و ... و هم چنین ارتباط با خانواده دانش آموزان

ارکان و تعریف ناحیه سیاسی:

سه رکن هر ناحیه سیاسی:

۱. قلمرو و فضای جغرافیایی

۲. سازه (ساختار) انسانی

۳. نظام مدیریت

تعریف:

ناحیه سیاسی: بخشی از سطح زمین که تحت مدیریت سیاسی یا فرمانروایی یک قدرت سیاسی است.

نکته:

- ✓ این قدرت یا مدیریت سیاسی می تواند متعلق به یک فرد، یک سازمان، شورا یا حکومت باشد که اداره ی آن فضای جغرافیایی را برعهده دارد.
- ✓ ناحیه سیاسی هم چنین می تواند یک روستا، یک شهر، یک استان، یک کشور و حتی ناحیه ی وسیعی فراتر از یک کشور باشد.

انواع نواحی سیاسی:

نواحی سیاسی با توجه به **مقیاس فضای جغرافیایی** و **نظام مدیریت** که یک فضای جغرافیایی را اداره می کند، انواع مختلفی دارد که عبارتند از:

۱- ناحیه سیاسی فروملی:

یک **واحد جغرافیایی** (مانند: روستا، شهر، بخش، شهرستان و استان) که **تحت مدیریت** (دهداری، شهرداری، بخشداری، فرمانداری و استانداری) قرار دارد.

۲- ناحیه سیاسی ملی:

هر کشور مستقل که **نظام حکومتی مستقلی** دارد. مانند کشور ایران، فرانسه و...

۳- ناحیه سیاسی فراملی (منطقه ای):

چند کشور که تحت اداره ی یک **نظام مدیریت منطقه ای** هستند؛ مانند: اتحادیه اروپا

اتحادیه اروپا:

- ✓ شامل ۲۷ کشور اروپایی مستقل اما متحد و تابع **نظام مدیریت مشترک**
- ✓ انتخاب **روسایی برای شورا و مجلس قانون گذاری اروپا**، بانک مرکزی اروپا و ... توسط کشورهای عضو جهت تحقق مدیریت مشترک
- ✓ **پیرو اصول و شیوه های مشترکی** در امور سیاست خارجی، کشاورزی، تجارت، محیط زیست و ...
- ✓ **واحد پول مشترک** اغلب کشورهای عضو "یورو"
- ✓ **لغو اخذ روادید (ویزا) طبق پیمان "شنگن"** بین این کشورها جهت تسهیل رفت و آمد مردم به برخی از کشورها برای زندگی، کار، تحصیل یا سرمایه گذاری

۴- ناحیه سیاسی ویژه:

ناحیه ای دارای نظام مدیریت مخصوص به خود؛ مانند: نواحی خودمختار و مناطق آزاد تجاری

الف) نواحی خود مختار:

- ✓ استان ها یا ایالت هایی که به دلیل شرایط قومی، مذهبی و ... از استقلال محدودی برخوردارند و تنها در امور سیاست خارجی و دفاع، تابع حکومت مرکزی هستند.

مثال: نخجوان در جمهوری آذربایجان، بندر هنگ کنگ (چین) و کردستان در عراق
(خود مختاری: استقلال محدود یک واحد سیاسی در اداره ی امور خود در داخل یک کشور)

ب) مناطق آزاد تجاری:

- ✓ مناطقی که برخی قوانین و مقررات کشور در آن ها اجرا نمی شود.
- ✓ ورود اتباع خارجی به مناطق آزاد تجاری یک کشور بدون اخذ ویزا از قبل
- ✓ عدم اجرای قوانین مالیاتی و گمرکی کشورها در مورد سرمایه گذاری در این مناطق

مثال: قشم، کیش، انزلی

سه اصطلاح مهم در رابطه با اجزای ناحیه سیاسی:

کانون ناحیه سیاسی:

- ✓ هر ناحیه سیاسی کانونی دارد که محل تمرکز قدرت سیاسی است (قدرت از آن نقطه در سطح ناحیه سیاسی اعمال می شود)
- ✓ کانون نواحی سیاسی همان پایتخت ها، مراکز ایالت ها و استان ها و شهرهای مهم ناحیه ای یا مقر سازمان های بین المللی است.

فضای جغرافیایی ناحیه سیاسی:

- ✓ هر ناحیه سیاسی، دارای فضای جغرافیایی است.
 - ✓ نظام مدیریت برای اداره ی بهتر امور، این فضا را به واحدهای کوچکتری تقسیم نموده است.
- مثال:** فضای جغرافیایی کشور ما به استان، شهرستان و ... تقسیم بندی شده است.

مرز ناحیه سیاسی:

- ✓ هر ناحیه سیاسی مرز و قلمرویی دارد.
- ✓ خطوط مرزی حد اعمال اراده ی سیاسی یک نظام مدیریت یا حکومت هستند و از آن حد به بعد، مدیریت و اراده ی سیاسی نهاد فرمانروایی، قابلیت اعمال و اجرا ندارد.

جغرافیای سیاسی:

تعریف: علم مطالعه کنش های متقابل جغرافیا و سیاست است و پیامدهای تاثیر این دو برهم را تحلیل می کند.

- ✓ مطالعه نواحی سیاسی یکی از موضوعات رشته جغرافیای سیاسی است.
- ✓ این رشته شاخه ای از علوم جغرافیایی است.
- ✓ عنوان جغرافیای سیاسی از ترکیب دو عنصر جغرافیا و سیاست حاصل شده است. (به دلیل اینکه) جغرافیا و فضای جغرافیایی بر تصمیمات سیاسی اثر می گذارند و برعکس، سیاست و تصمیم گیری های سیاسی نیز بر فضای جغرافیایی تاثیر دارند و موجب تغییر آن ها می شوند.

مثال های زیر جهت درک بهتر رابطه متقابل جغرافیا و سیاست آورده شده است.

نمونه ۱: محدوده طرح ترافیک (تاثیر تصمیم گیری سیاسی بر فضای جغرافیایی)

در کلان شهر مشهد میزان سفرهای درون شهری در مناطق مرکزی و به ویژه در تابستان بسیار زیاد است و این امر سبب راه بندان های شدید، اتلاف وقت مردم و آلودگی هوا شده است.

شورای ترافیک استان راسان رضوی و سازمان حمل و نقل شهرداری مشهد با طراحی و اجرای محدوده ی طرح ترافیک زوج و فرد، سعی در حل این مشکل کرده اند و به موجب این طرح ورود خودروهای غیرمجاز به محدوده تخلف است.

نمونه ۲: منطقه خلیج فارس (تاثیر فضای جغرافیایی بر سیاست)

منطقه خلیج فارس سیاست های جهانی را تحت تاثیر قرار می دهد و موجب کشمکش بین حکومت ها می شود، زیرا:

این منطقه مهم ترین انبار نفت جهان است و کشورهای عمده ی صادرکننده ی نفت در این منطقه هستند. آبراهه ی مهمی چون: تنگه هرمز در این منطقه قرار دارد و دسترسی به آب های آزاد اقیانوس ها، اهمیت خاصی به منطقه داده است.

در گذشته کشورهای استعمارگر روسیه و انگلستان برای دستیابی به این منطقه به رقابت باهم می پرداختند.

امروزه نیز کشورهای سلطه گر مثل آمریکا و انگلیس با ایجاد پایگاه های نظامی و نفوذ در کشورهای اطراف خلیج فارس سعی در کنترل این منطقه دارند.

نمونه ۳: شبه جزیره کریمه (تاثیر فضای جغرافیایی بر سیاست)

شبه جزیره کریمه در شمال دریای سیاه و جنوب اوکراین واقع شده است و یک منطقه گردشگری و کشاورزی است..

این شبه جزیره که تا پیش از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی بخشی از خاک اوکراین بود، در سال ۲۰۱۶ میلادی در یک همه پرسی، مردم آن خواهان الحاق جمهوری خود مختار کریمه به روسیه شدند و در نتیجه کریمه به روسیه پیوست.

روسیه نیز در این شبه جزیره پایگاه های دریایی قرار داد.

دولت های غربی به پیوستن کریمه به روسیه اعتراض دارند؛ زیرا اعتقاد دارند تسلط بر این نقطه، فرمانروایی بر دریای سیاه و منطقه اوراسیاست.

بنابراین امروزه این شبه جزیره به موضوع کشمکش بین اوکراین و روسیه با مداخله آمریکا و دولت های غربی عضو پیمان ناتو تبدیل شده است.

نمونه ۴: تونل مانس (تاثیر تصمیم گیری سیاسی بر فضای جغرافیایی)

توافق حکومت های انگلستان و فرانسه در سال ۱۹۸۶ میلادی منجر به آغاز عملیات احداث تونل مانس شد و سرانجام در سال ۱۹۹۴ میلادی این تونل افتتاح گردید.

تونل مانس:

- ✓ ۵۲ کیلومتر طول
- ✓ ساخته شده در ۴۰ متری زیر دریا
- ✓ از عجایب هفتگانه جهان
- ✓ متصل کننده انگلستان به قاره اروپا

- ✓ آسان نمودن سفر مردم دو کشور فرانسه و انگلستان به یکدیگر از طریق قطار
- ✓ تسهیل روابط اقتصادی و تجاری بین انگلستان و قاره اروپا

نمونه ۵: تفاوت چشم انداز مناطق مختلف یک شهر یا کشور (تاثیر تصمیم گیری سیاسی بر فضای جغرافیایی

سیاست ها و تصمیمات حکومت یک کشور در زمینه اقتصاد، اشتغال و توزیع درآمد و نیز نوع برنامه ریزی و بودجه ای که به نواحی مختلف اختصاص می دهد، بر توزیع امکانات و تجهیزات در نواحی مختلف تاثیر می گذارد.

بنابراین امکان دارد که توزیع امکانات مناسب و عادلانه یا به دور از عدالت باشد و چشم اندازها و فضاهای جغرافیایی متفاوتی پدید آید.

مثلا: مانیل پایتخت کشور فیلیپین شهری ثروتمند و دارای امکانات فراوان است؛ در صورتی که بیش از ۴ میلیون نفر از مردم این کشور در زاغه ها زندگی می کنند.

نمونه ۶: اثر ایدئولوژی حکومت ها (تاثیر تصمیم گیری سیاسی بر فضای جغرافیایی)

ایدئولوژی حکومت ها بر فضای جغرافیایی اثرگذار است. در جدول زیر به تاثیر ایدئولوژی بر فضای جغرافیایی و نقش این ایدئولوژی ها در ایجاد چشم اندازهای جغرافیایی گوناگون می پردازیم.

ایدئولوژی سرمایه داری	پیدایش مناطق مرفه نشین و مناطق فقیرنشین (دو قطبی شدن شهرها) ، از ویژگی های ایدئولوژی های سرمایه داری است.
ایدئولوژی سوسیالیسم	این ایدئولوژی با مالکیت خصوصی مخالف است و منافع جمعی را بر منافع فردی مقدم می شمارد و بر تساوی و برابری تاکید دارد. بنابراین در فضاهای شهری این کشورها بلوک های مسکونی یکدست و هم شکل که نای یکسان دارند، مشاهده می شود؛ مانند آثار معماری سوسیالیستی در اتحاد شوروی سابق و کشورهای اروپای شرقی
ایدئولوژی اسلامی	توجه به ارزش های دینی در حکومت اسلامی، در ایجاد فضاهایی مخصوص برای ورزش و تفریح بانوان نمایانگر شده است

نمونه سوالات درس ۹ جغرافیای یازدهم

(۱) در جای خالی کلمه ی مناسب بنویسید.

- الف) در مناطق آزاد تجاری معمولاً قوانین و اجرا نمی شود.
ب) خودمختاری یک واحد سیاسی در اداره ی امور خود است.

(۲) به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید.

- الف) مهم ترین انبار نفت جهان کجاست و کدام عامل اهمیت خاصی به آن داده است؟
ب) شبه جزیره کریمه در کدام منطقه از جهان واقع شده است؟
ج) محل تمرکز قدرت سیاسی در یک ناحیه فراملی چه نام دارد؟

(۳) گزینه درست را مشخص کنید.

- الف) به بخشی از سطح زمین که تحت مدیریت سیاسی یا فرمانروایی یک قدرت سیاسی باشد گفته می شود؟
(۱) ناحیه سیاسی (۲) کشور (۳) نواحی خودمختار (۴) فضای جغرافیایی

ب) مطالعه نواحی سیاسی در کدام رشته از جغرافیا مورد بررسی قرار می گیرد؟

- (۱) جغرافیای سیاسی (۲) جغرافیای نواحی سیاسی (۳) علوم سیاسی (۴) روابط سیاسی

ج) اتحادیه اروپا از کشور اروپایی تشکیل شده است.

- (۱) ۲۸ (۲) ۱۷ (۳) ۲۷ (۴) ۱۸

(۴) ارکان ناحیه سیاسی را نام ببرید؟

(۵) ناحیه سیاسی چیست؟

(۶) انواع نواحی سیاسی را نام ببرید؟

(۷) ناحیه سیاسی فروملی را توضیح دهید؟

(۸) ناحیه سیاسی ملی را تعریف کنید؟

(۹) ناحیه سیاسی فراملی را تعریف کنید؟

(۱۰) ناحیه سیاسی ویژه چیست؟

(۱۱) تعریف نواحی خودمختار را بنویسید؟

(۱۲) چند نمونه از نواحی خودمختار جهان را نام ببرید؟

(۱۳) مناطق آزاد تجاری را تعریف کنید؟

(۱۴) سه رکن اصلی همه نواحی سیاسی را نام ببرید؟

(۱۵) منظور از کانون ناحیه سیاسی چیست؟

(۱۶) فضای جغرافیایی ناحیه سیاسی چیست و چرا به واحدهای کوچک تر تقسیم می شود؟

(۱۷) مرز ناحیه سیاسی را تعریف کنید؟

(۱۸) چرا جغرافیای سیاسی از دو عنصر "جغرافیا" و "سیاست" ترکیب شده است؟

(۱۹) جغرافیای سیاسی را تعریف کنید؟